

Budsjett og økonomiplan 2021-2024

Kommunestyret 8. juni

Budsjett og økonomiplan 2021-2024

Dagens agenda

- Fremdriftsplan
- Framtidsutsikter
- Demografi
- Revidert nasjonalbudsjett 2020
- Kommuneproposisjonen 2021
- Korona pandemien
- Økonomisk status
- Budsjett og økonomiplan 2021-2024
 - Drift, investeringer og omstilling

Budsjett og økonomiplan 2021-2024

Politisk involvering

• Budsjettforutsetninger 2020 KST	9. juni
• Bakgrunnsmateriale budsjettsamling	2. Oktober
• Statsbudsjettet 2021	7. Oktober
• Politisk budsjettsamling	12.-13. Oktober
• Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan	3. November
• Innstilling fra formannskapet	26. November
• Vedtak i kommunestyret	15. Desember

Oppgave

Forberede og forankre budsjettprosessen

- Sikre at kommuestyret har samme forståelse av den økonomiske situasjonen for kommunen som helhet og for hver sektor.
- Helhetlig prioritering.
- Forpliktelse i forhold til videre prosess.

Mål for økonomiarbeidet

Bærekraft

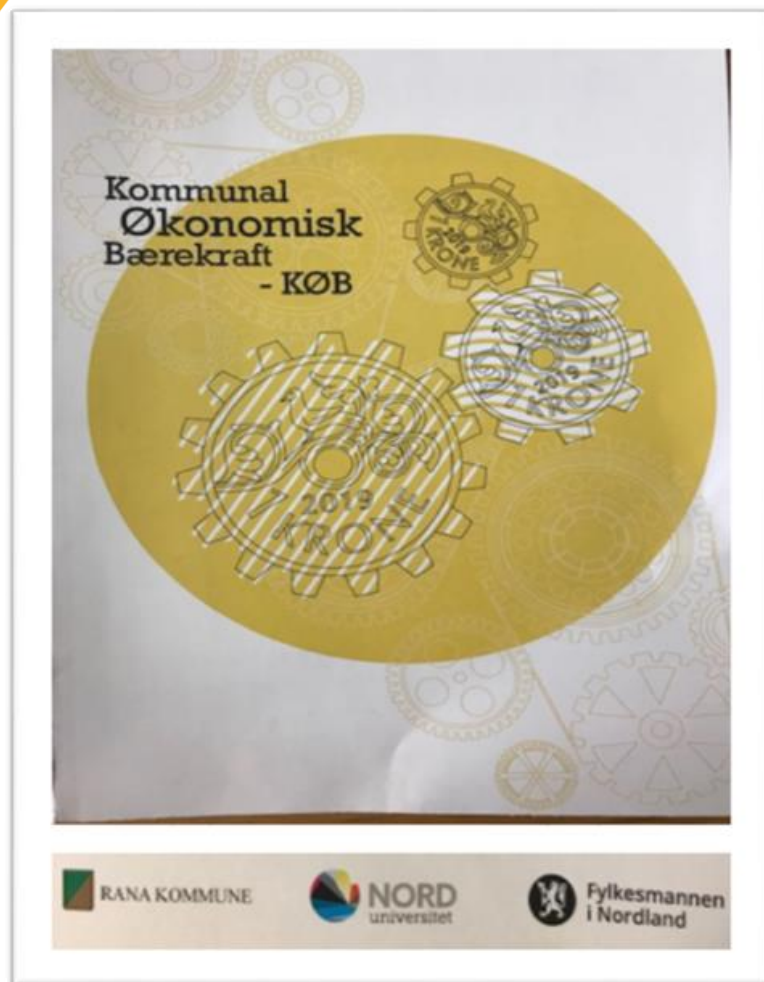
- Hvordan skape handlingsrom og forutsigbare og bærekraftige tjenester over tid?

Budsjetter skal holdes

- Overskudd og underskudd til enhetene overføres fra et år til neste

Utviklingsprosjekt

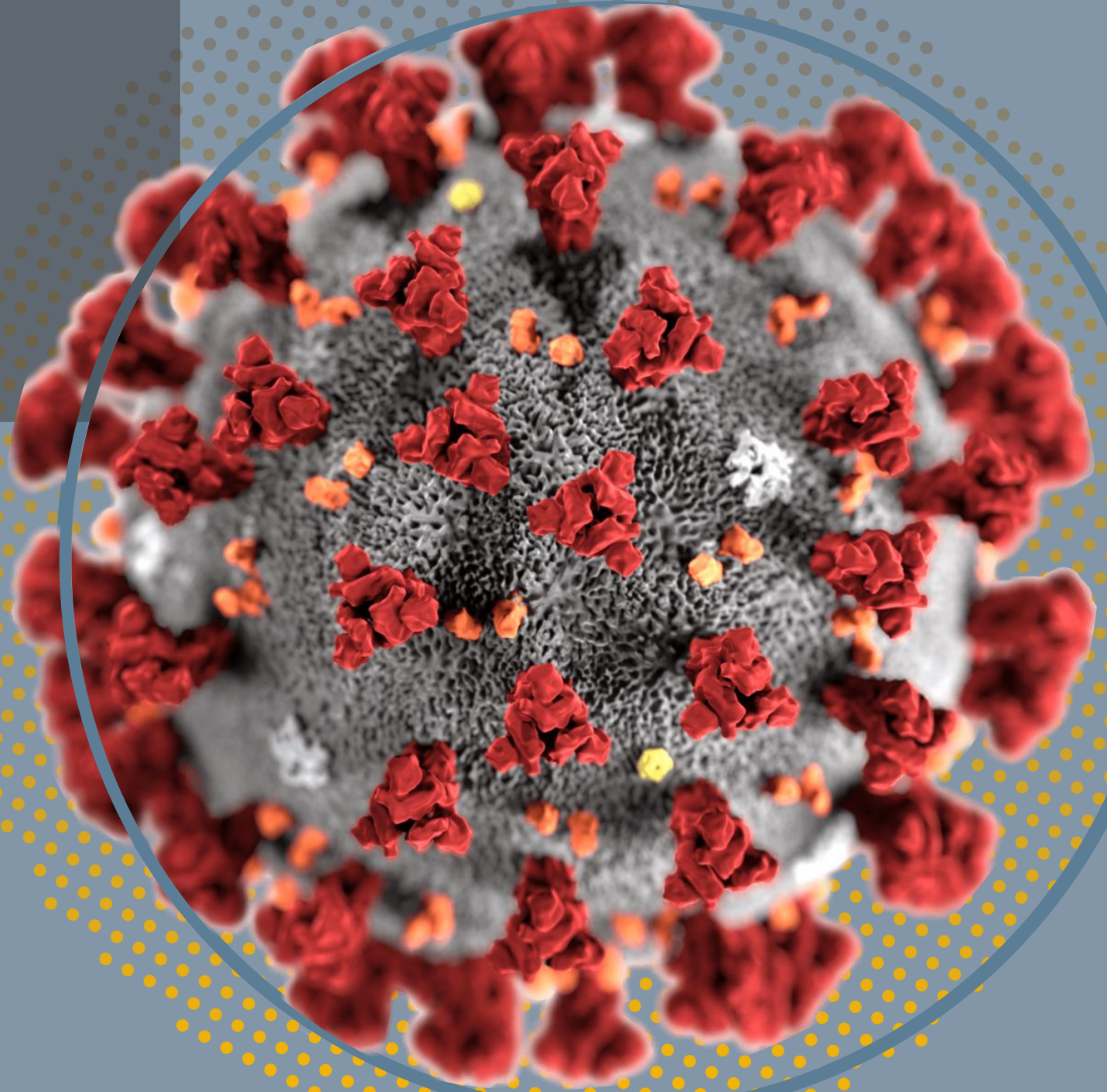

Bærekraftsnettverket

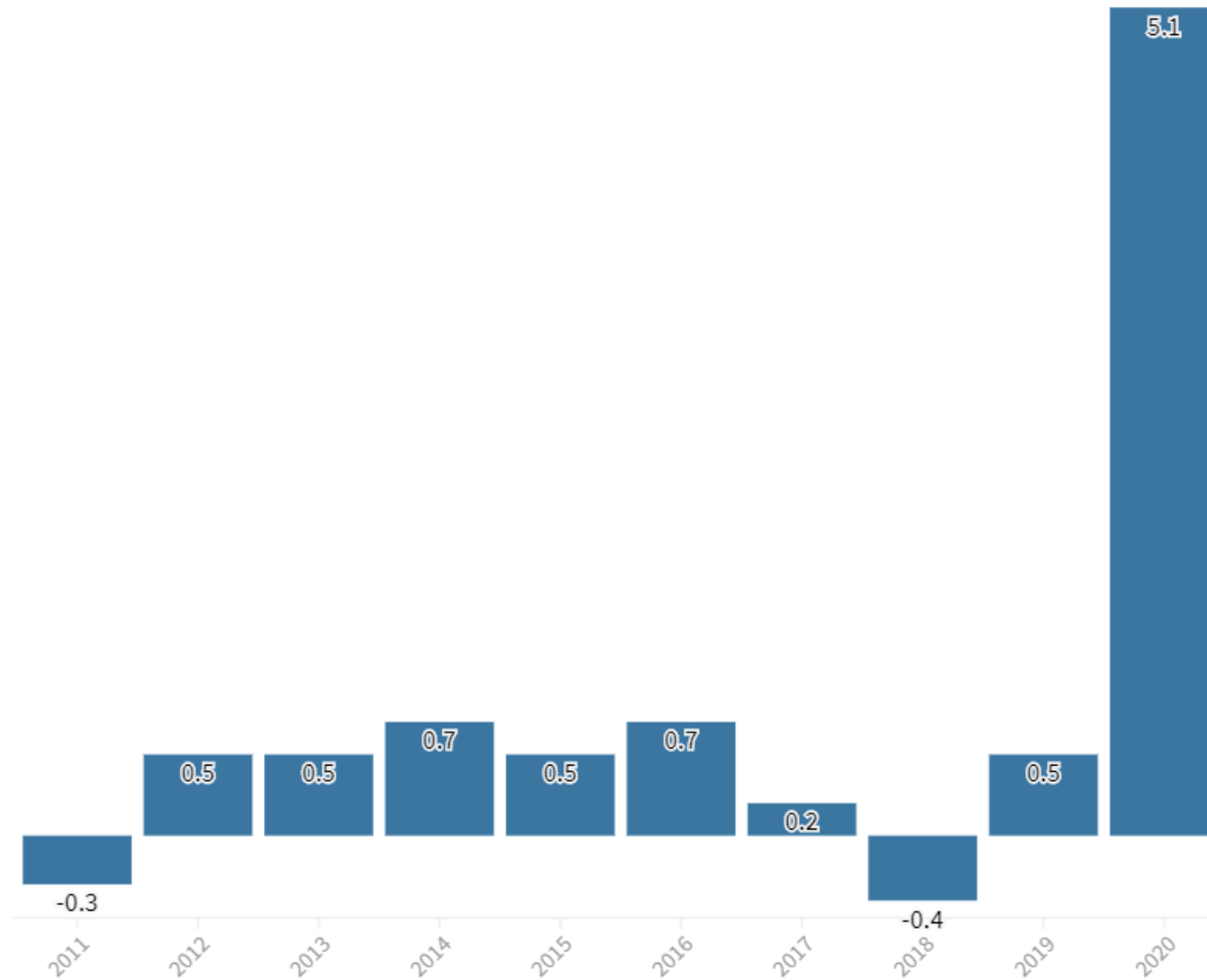
Framtidsutsikter

Korona pandemien

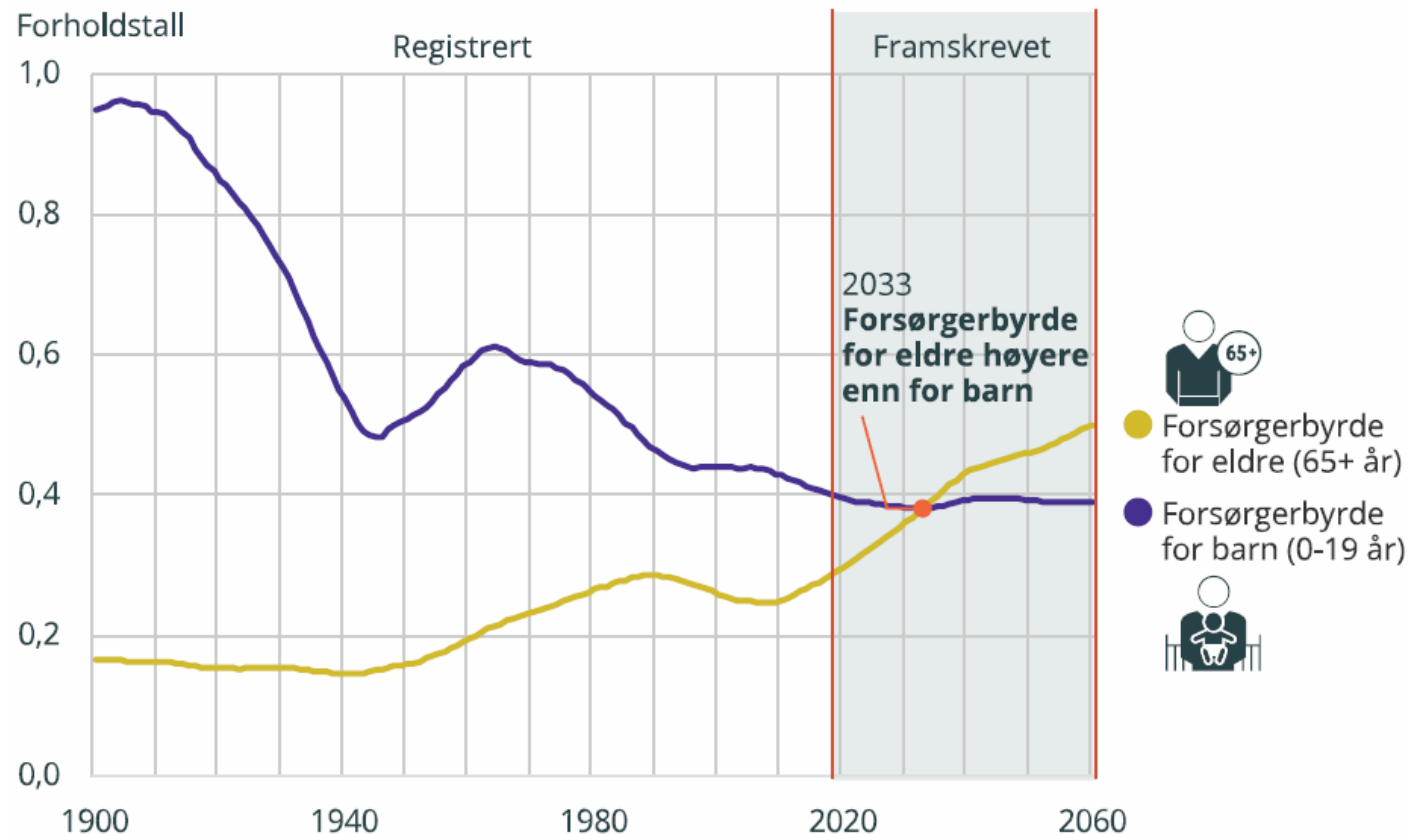
2020: Ny rekord i bruk av oljepenger

 Rana
kommune

Høyest forsørgerbyrde for eldre

Forsørgerbyrde¹ for barn og eldre.
Hovedalternativet (MMMM)

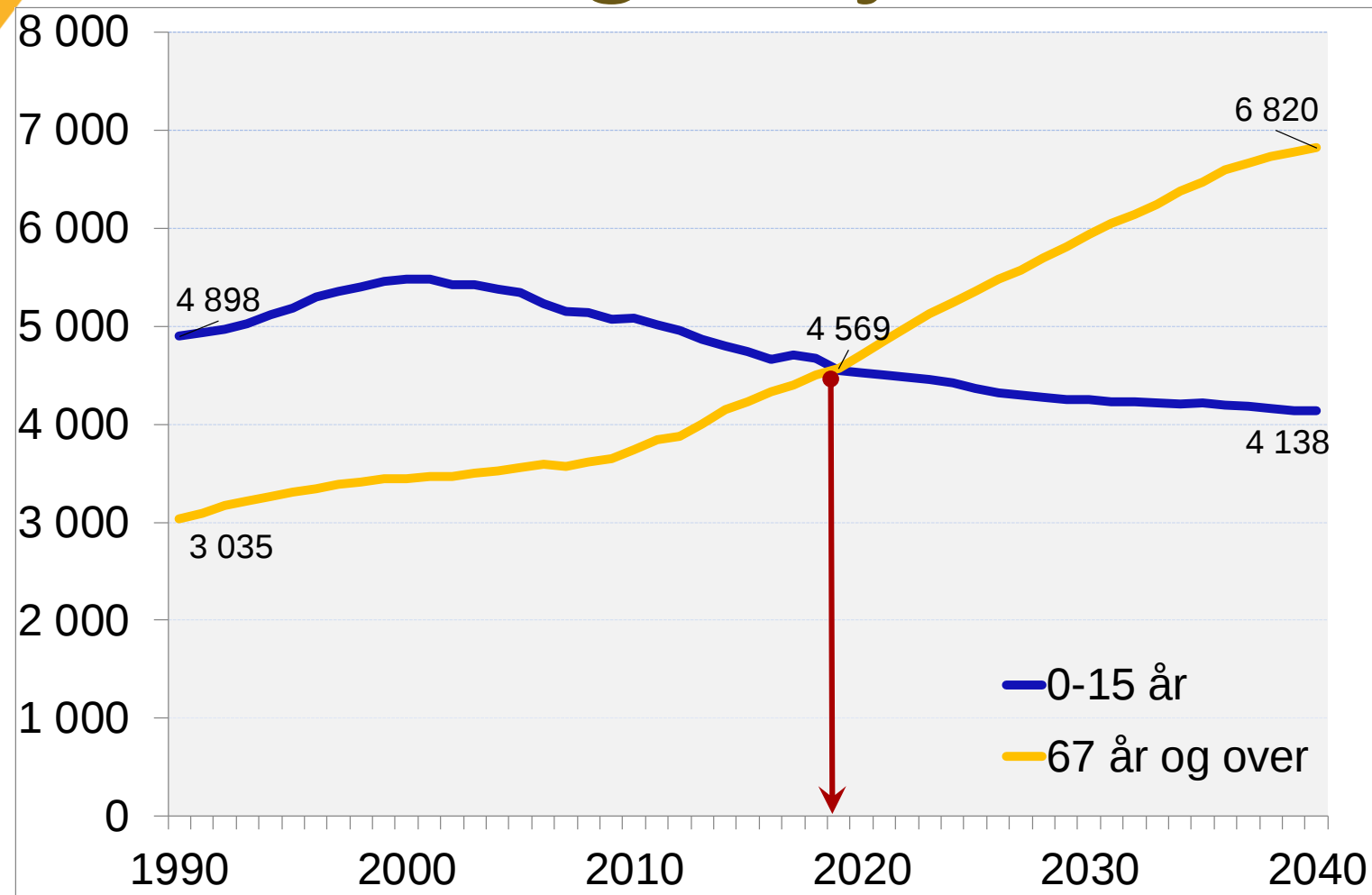
¹ Forsørgerbyrde er antall barn (0-19 år) eller antall eldre (65+ år) delt på antall personer i yrkesaktiv alder (20-64 år). www.ssb.no/tabel/11667

Om 15 år vil det være
like mange eldre (65+)
som barn/unge (0-19)

I 2060, 400 000 flere
eldre enn barn og unge

Endringer i tjenesteleveransen

Færre innbyggere

Fødte

210 personer

Nettoflytting

-107 personer

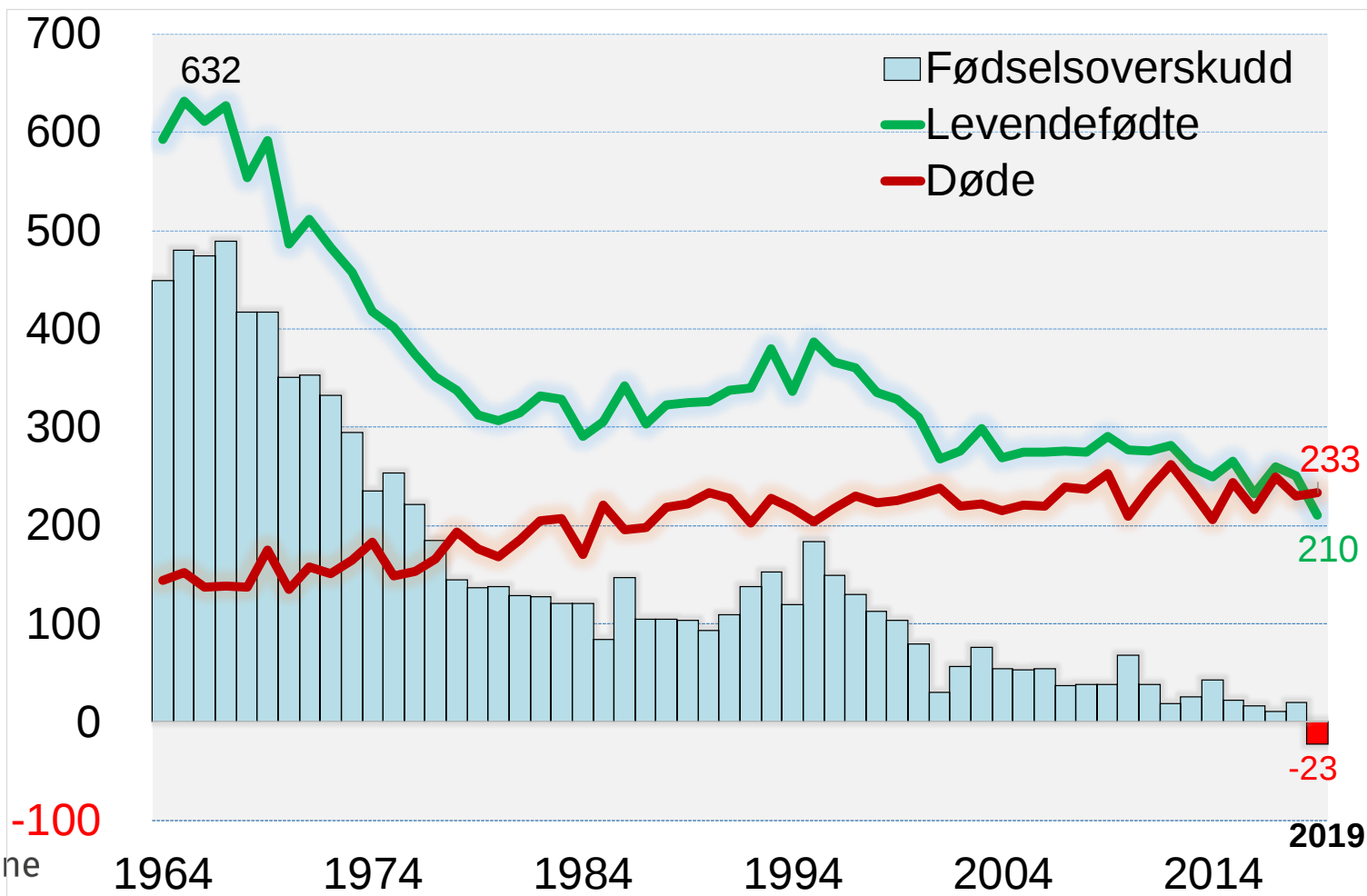
Døde

233 personer

Vekst

-131 personer

Rana
kommune

-100

2019

Færre innbyggere

1. kvartal 2020 (2019)

Fødte	49	(51)
Døde	57	(58)
Fødselsoverskudd	- 8	(- 7)
Innflytting	127	(129)
Utflytting	176	(148)
Nettoflytting	- 53	(- 19)
Sum endring	-57	(- 24)

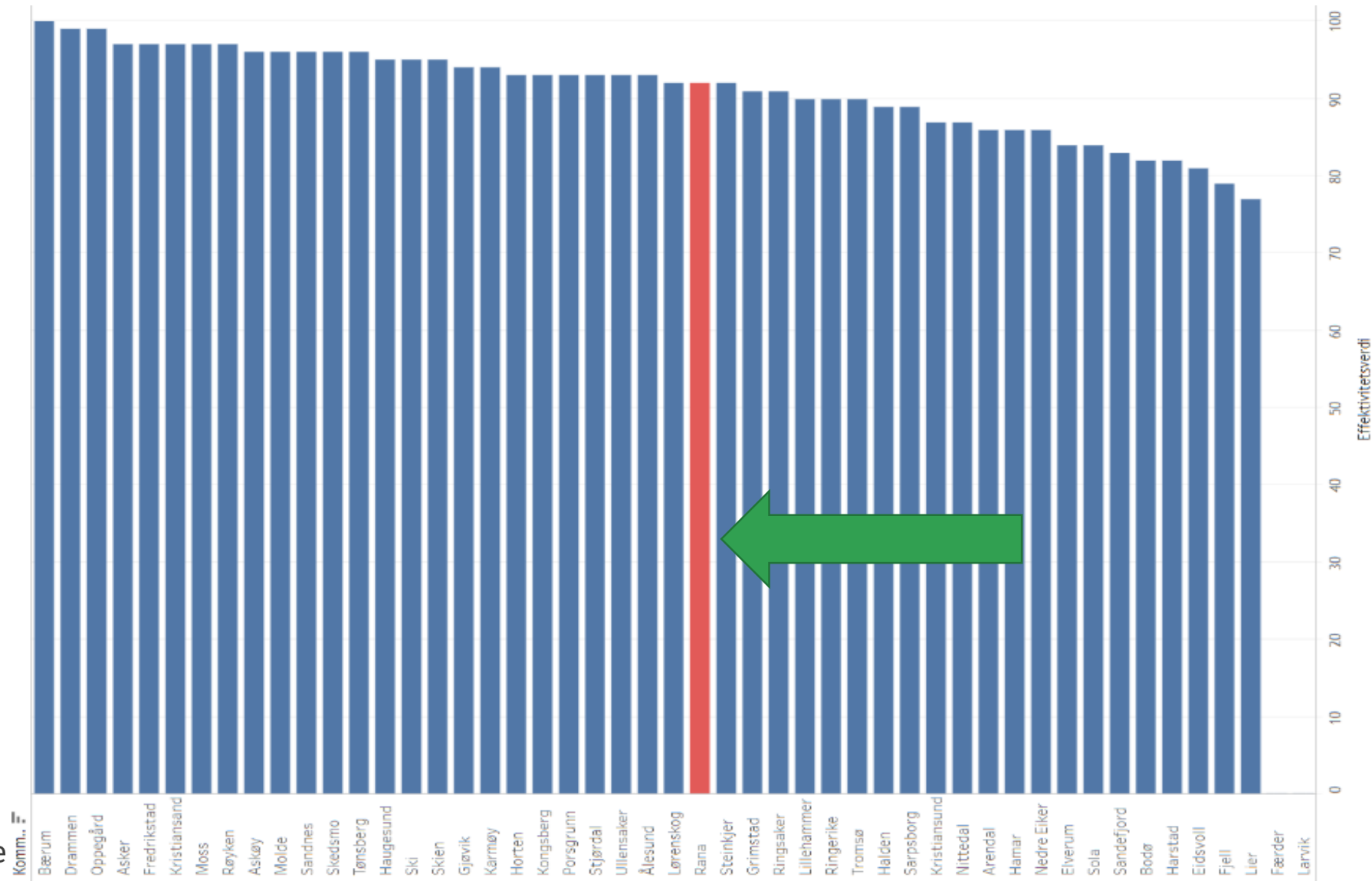

Tjenestedesign

- Styring og prioritering av knapperessurser.
- Riktig tjeneste til lavest kostnad.
- Nye måter å løse oppgaver på.

Effektivitet i kommunene 2018

Utfordringsbildet

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Endrede
rammebetingelser:

Strammere
økonomiske
rammer

Forventninger
til velferds-
tjenestene

Mindre vekst i
oljefondet

Vi blir flere
eldre

Klima-
utfordringer

Flyplass

Batterifabrikk

Revidert nasjonalbudsjett 2020 og Kommuneproposisjonen 2021

Revidert nasjonalbudsjett 2020

- Et år med stor usikkerhet for kommuneøkonomien
- RNB og året preges av koronapandemien – ellers lite nytt
- Størst usikkerhet knyttet til hvordan korona vil påvirke ordinær drift og velferdsleveransen
- Stor usikkerhet om virkningstall og kompensasjonstall
- De lærde strides: Regjeringen og KS har ulik virkelighetsforståelse av i hvilken grad kommuneøkonomien vil bli belastet.
- Regjeringen fremstiller tiltakstall/revideringstall som overkompenserer i RNB mens KS varsler tap på ti-talls milliarder

Korona pandemien

KS' anslag sammenlignet med RNB

	KS anslag per 30. april	RNB
<u>Mars - juni</u>		
Ekstra utgifter og inntektsbortfall	7,7 - 9,9 mrd. kroner	9,1 mrd. kroner
<u>Juli - desember</u>		
Ekstra utgifter og inntektsbortfall	6,4 - 10,3 mrd. kroner	-----
<u>Årsanslag</u>		
Skatteinntekter	7,5 - 10,5 mrd. kroner	5,3 mrd. kroner
Effekt av redusert lønns- og prisvekst (inkl. redusert arbeidsgiveravgift).	- 4,2 - 5,5 mrd. kroner	- 11,3 mrd. kroner
KS effekt for frie inntekter, mens RNB effekt for samlede inntekter		
Finans	1,6 - 2,6 mrd. kroner	-----
Økonomisk effekt av covid-19 før kompensasjon	19,0 - 27,8 mrd. kroner	3,1 mrd. kroner

Revidert nasjonalbudsjett 2020

Allerede vedtatte tiltak

- Økte bevilgninger til kommunesektoren på 6,5 milliarder kroner før påske
 - Nedsettelse av arbeidsgiveravgiften i 3. termin med 4 prosentpoeng
 - innsparing for kommunesektoren på om lag 2,2 milliarder kroner
 - Økt egenkapital i Kommunalbanken
 - Krisepakker rettet mot næringslivet har også betydning for kommunesektoren
-
- A photograph showing a pair of hands pointing at a bar chart on a clipboard. The chart has blue bars and a red line graph. The clipboard is on a wooden surface.
- Anslått besparelse for redusert arbeidsgiveravgift for Rana kommune er anslått til ca. 5 - 6 mill. kr.

Korona pandemien

Lavere kostnadsvekst i 2020

- Kostnadsveksten (lønns- og prisvekst) er satt ned fra 3,1 prosent til 1,4 prosent
- Dette innebærer en innsparing for kommunesektoren på om lag 9,1 milliarder kroner i 2020

	Prosent	
	Samlet kostnadsvekst	herav lønnsvekst
Nasjonalbudsjettet 2020	3,1	3,6
Revidert nasjonalbudsjett 2020	1,4	1,5

- Regjeringen anslår at Rana kommune kan frigjøre om lag 37 mill. kr gjennom lavere lønns- og prisvekst – våre anslag tilsier rundt 27 mill. kr.

Revidert nasjonalbudsjett 2020

Nedjustering av kommunenes skatteinntekter

- Som følge av redusert aktivitet i økonomien er kommunenes skatteanslag nedjustert med om lag 4 mrd. kr, fra 1,3 % vekst til -1,1 % endring i forhold til faktisk skatteinngang i 2019.

NB! Regjeringen presiserer at dette anslaget er beheftet med stor usikkerhet

- For Rana vil tilsvarende nedjustering av skatteanslaget – fra 1,6 % vekst til -0,8 % endring i forhold til faktisk regnskap 2019 gi anslagsvis 15 – 20 mill. kr i redusert skatteinngang

Revidert nasjonalbudsjett 2020

Finans

- Styringsrenten ble redusert med 0,5 prosentenheter 12. mars
- Styringsrenten ble ytterligere redusert med 0,75 prosentenheter 20. mars
- For første gang ble det vedtatt null rente i Norge 7.mai
 - ✓ Foreløpige anslag viser en netto mindreutgift på rundt 10 mill. kr fra 2021.
 - ✓ Årsprognosen er basert på at rentenivået holder seg på tilnærmet samme nivå utover i økonomiplanperioden.

Revidert nasjonalbudsjett 2020

Anslag Rana

- Koronakompensasjon 3,75 mrd. kr 18,3 mill. kr
 - Koronakompensasjon 1,0 mrd. bortfall foreldrebetaling 4,5 mill. kr
 - Tiltak rettet mot sårbare barn og unge, 150 mill. kr 0,75 mill. kr
 - Tilskudd fastleger, grunn- og basistilskudd, 266 mill. kr 1,3 mill. kr
 - Utsatt overføring skatteoppkrevingen, 460 mill. kr 2,16 mill. kr
- Barnehager - lovregler om psykososialt barnehagemiljø og internkontroll, ca. 22 000 kr.

Fase 3-pakke: 5,7 mrd. kroner til kommunesektoren

4,4 mrd. kr i øremerkede tilskudd og 1,3 mrd. kr i økt rammetilskudd.

- Vedlikehold av kommunale bygg og anlegg, 2,5 mrd. kr 11,8 mill. kr
- Skjønnsmidler til smitteverntiltak 0,4 mrd. Kr ...

Kommuneproposisjonen 2021

Kommuneopplegget 2021 - vekst i frie inntekter

Vekst frie inntekter:

Kommuner 1,6-2,0 mrd. kroner
Fylkeskommuner 0,4 mrd. kroner

2,0-2,4 mrd. kroner

Økte demografiutgifter:

1,6 mrd. kroner

Kommuneproposisjonen 2021

Prosjekt om toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester og rapportering av psykisk utviklingshemmede til inntektssystemet

- Telemarksforsking mener at kriteriet antall personer med psykisk utviklingshemming er lite treffsikkert når det gjelder å kompensere for forskjeller i utgiftsbehov.
- Telemarksforsking har i sin rapport synliggjort effekter av å fjerne kriteriet antall personer med psykisk utviklingshemming fra fordelingen av rammetilskuddet.

Kommuneproposisjonen 2021

Utvalg skal vurdere inntektssystemet for kommunene

Regjeringen setter i vår ned et offentlig utvalg som skal gå gjennom inntektssystemet for kommunene

Utvalget skal gjøre prinsipielle og faglige vurderinger av fordelingen av inntekter og behovet for utjevning mellom kommunene.

Utvalget skal arbeide i to år, og levere sin utredning våren 2022

Økonomisk status

Årsregnskap og årsberetning 2019

Nøkkeltall regnskap 2019

• Driftsinntekter	2 256 mill. kr	(2 148)
• Driftsutgifter	2 168 mill. kr	(2 059)
• Netto finansutgifter	59 mill. kr	(49)
• Motpost avskrivninger	81 mill. kr	(76)
• <u>Netto driftsresultat</u>	110 mill. kr	(116)
• Bruk av fond	36 mill. kr	(34)
• Bruk av tidligere års overskudd	45 mill. kr	(25)
• Overført til investeringer	56 mill. kr	(64)
• <u>Avsatt til fond</u>	<u>113 mill. kr</u>	<u>(67)</u>
• <u>Regnskapsmessig overskudd</u>	21 mill. kr.	(45)

Oppsummering årsregnskap 2019

Årsregnskapet bidrar til økt vekstkraft

Sunn og langsiktig økonomistyring gir resultater

- Regnskap som er noe bedre enn forventet i henhold til budsjett.
- Gode driftsmarginer – NDR på 4,9 prosent.
- Fortsatt god kontroll på drifta, men trenden er reduserte resultat.
- Kontroll på finans – merinntekter på skatt og lavere pensjonsutgifter.
- Det leveres gode tjenester til innbyggerne.
- Egenkapitaltilførsel til investeringer på 56 mill. kr som er tilpasset investeringsnivået.
- Solid økonomisk status med et disposisjonsfond på 411 mill. kr – kommunen kan bidra til aktiv samfunnsbygging.

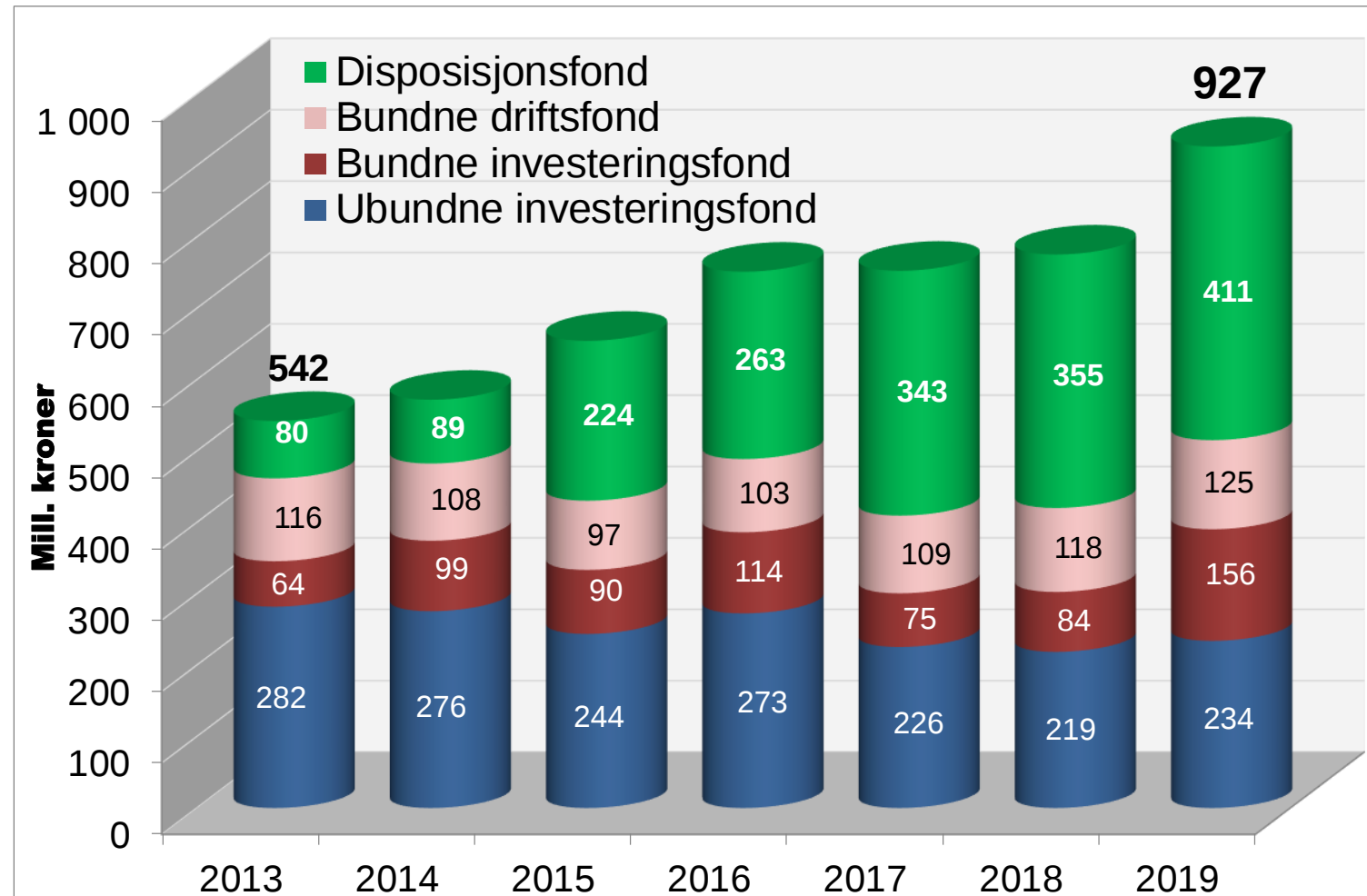
Økonomisk bærekraft 2019

<i>Måltall</i>	<i>Mål</i>	2019	<i>Avvik i %</i>	<i>Avvik i kr</i>
Netto driftsresultat	3,0	4,9	1,9	42
Disposisjonsfond	8,0	18,3	10,3	231
Netto lånegjeld	75,0	77,2	2,2	-50
Samlet bærekraftavvik				223

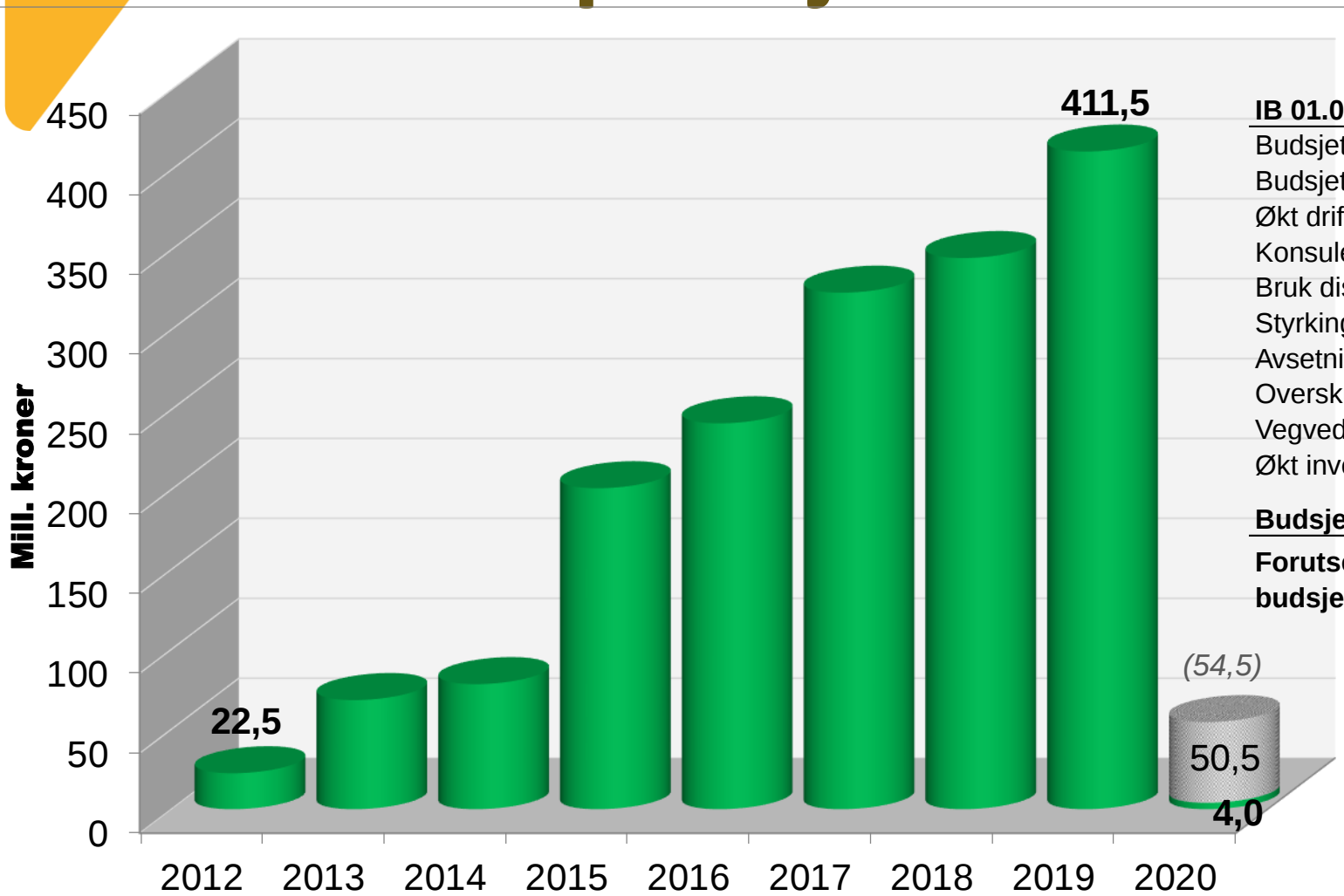
Rana har en bærekraftig kommuneøkonomi ved utgangen av 2019.

- Netto lånegjeld er over måltallet for bærekraft.

Oppbygning av fond (2019 kroner)

Disposisjonsfondet tømmes

 Rana kommune

IB 01.01.2020

411 456

Budsjettert bruk 2020 opprinnelig budsjett

-32 375

Budsjettert tilførsel 2020 opprinnelig budsjett

20 031

Økt driftstilskudd fastleger

-3 650

Konsulentbistand KF bygg

-500

Bruk disposisjonsfond flyplass

-400 000

Styrking overført fra egenkapital investeringer

49 631

Avsetning økt utbytte/konsesjonskraft

13 200

Overskudd regnskap 2019

15 165

Vegvedlikehold og gang- og sykkelveier

-10 000

Økt investeringstilskudd GIL-prosjektet

-8 500

Budsjettert UB 31.12.2020

54 458

Forutsetter overskudd i regnskap 2020 som gir
budsjettert tilførsel 2020

50 487

Økonomisk bærekraft 2020

<i>Måltall</i>	<i>Mål</i>	2020	<i>Avvik i %</i>	<i>Avvik i kr</i>
Netto driftsresultat	3,0	2,5	0,5	11
Disposisjonsfond	8,0	2,5	5,5	121
Netto lånegjeld	75,0	92,9	17,9	394
Samlet bærekraftavvik				526

Rana vil ha en ubalanse i 2020 og videre fremover jf. kommunens handlingsregler for bærekraft.

Regnskap 1.tertial 2020

- Samlet sett viser perioderegnskapet for 1. tertial økonomisk kontroll
- Men resultatet er dårligere enn fjoråret
- Driften har økende utfordringer med budsjettbalansen
- Finansområdet bidrar positivt med økte inntekter fra kraftsalg og utbytte
- Flyplassinvesteringen og koronapandemien gjør kommuneøkonomien mer sårbar og risikoutsatt.
- Viktig å bygge opp nye reserver og igjen styrke kommunens økonomiske soliditet som krever:
 - **at vi har kontroll på drifta og er forsiktig med å inngå nye økonomiske forpliktelser**

Budsjett og økonomiplan 2021 - 2024

Budsjett og økonomiplan 2021 - 2024

Utfordringer fremover

Lokale utfordringer

- Oppbygning av økonomisk soliditet og bærekraft
- Reduksjon i folketall
- Demografi tilpasninger
- Realkapital
- Store investeringer
 - Ingen egenkapital til investeringer og økte renter- og avdrag i økonomiplanperioden.

Endringer i rammebetingelser fremover

- Økt usikkerhet som følge av pandemien og mindre økonomisk vekst.
- Økt krav til tilpassede tjenester og effektiv drift
- Eiendomsskatt og kraftrelaterte inntekter

Usikkerhet finans

- Skatteinntekter
- Renteinntekter og renteutgifter
- Salg av konsesjonskraft
- Utbytte
- Pensjon
- Statlige overføringer

Større usikkerhet enn tidligere!

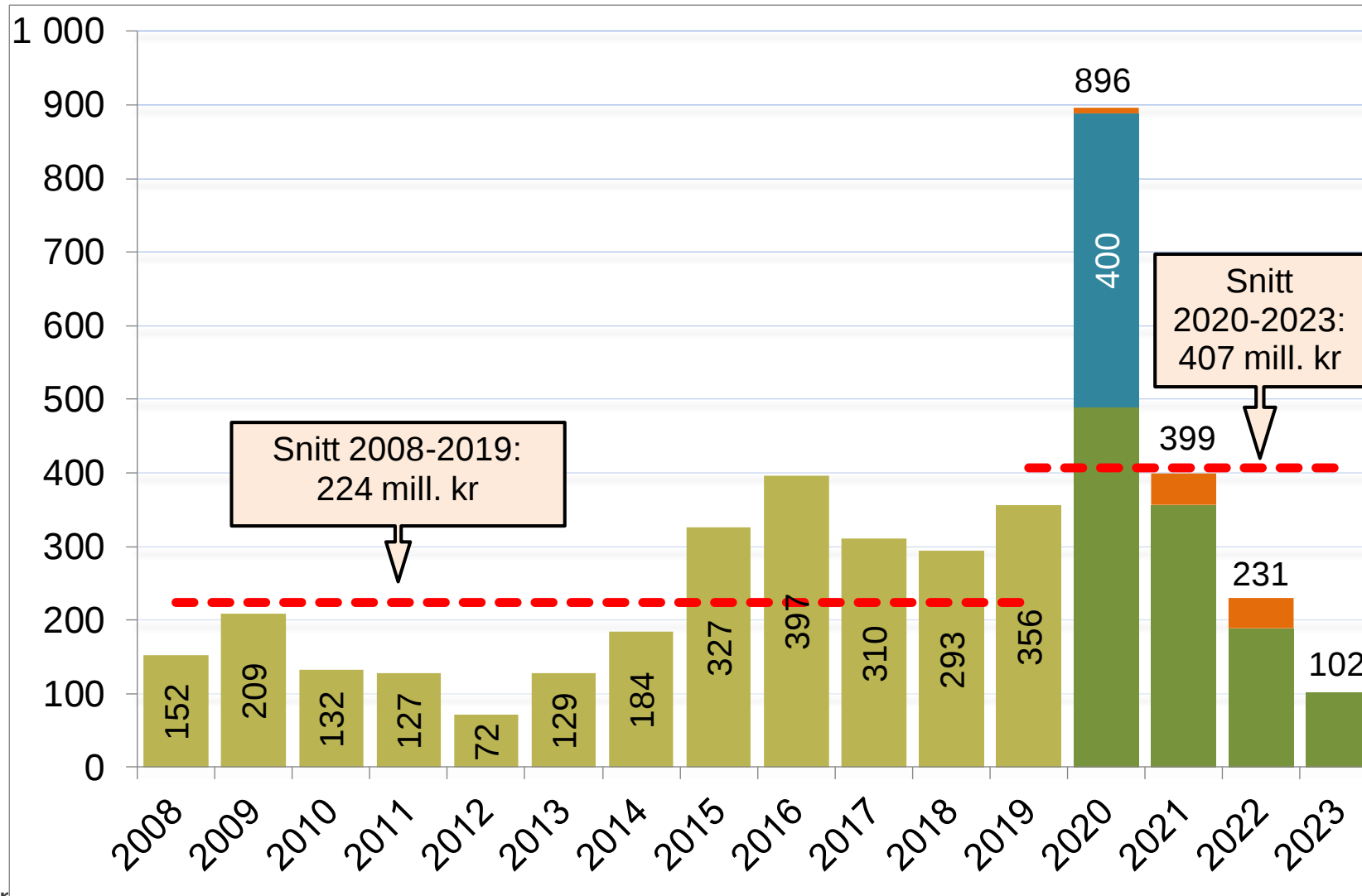
Usikkerhet finans

Konsesjonskraft 2021-2024			Oppr. Budsjett 2020	2021	2022	2023	2024
	MWh	Pris/MWh	0,34	0,30	0,29	0,30	0,31
Salg	184 876	340	-62 900 000	-55 463 000	-54 080 000	-56 192 000	-56 988 000
Kjøp			28 000 000	28 000 000	28 000 000	28 000 000	28 000 000
Netto inntekt			-34 900 000	-27 463 000	-26 080 000	-28 192 000	-28 988 000
Endring				7 437 000	8 820 000	6 708 000	5 912 000

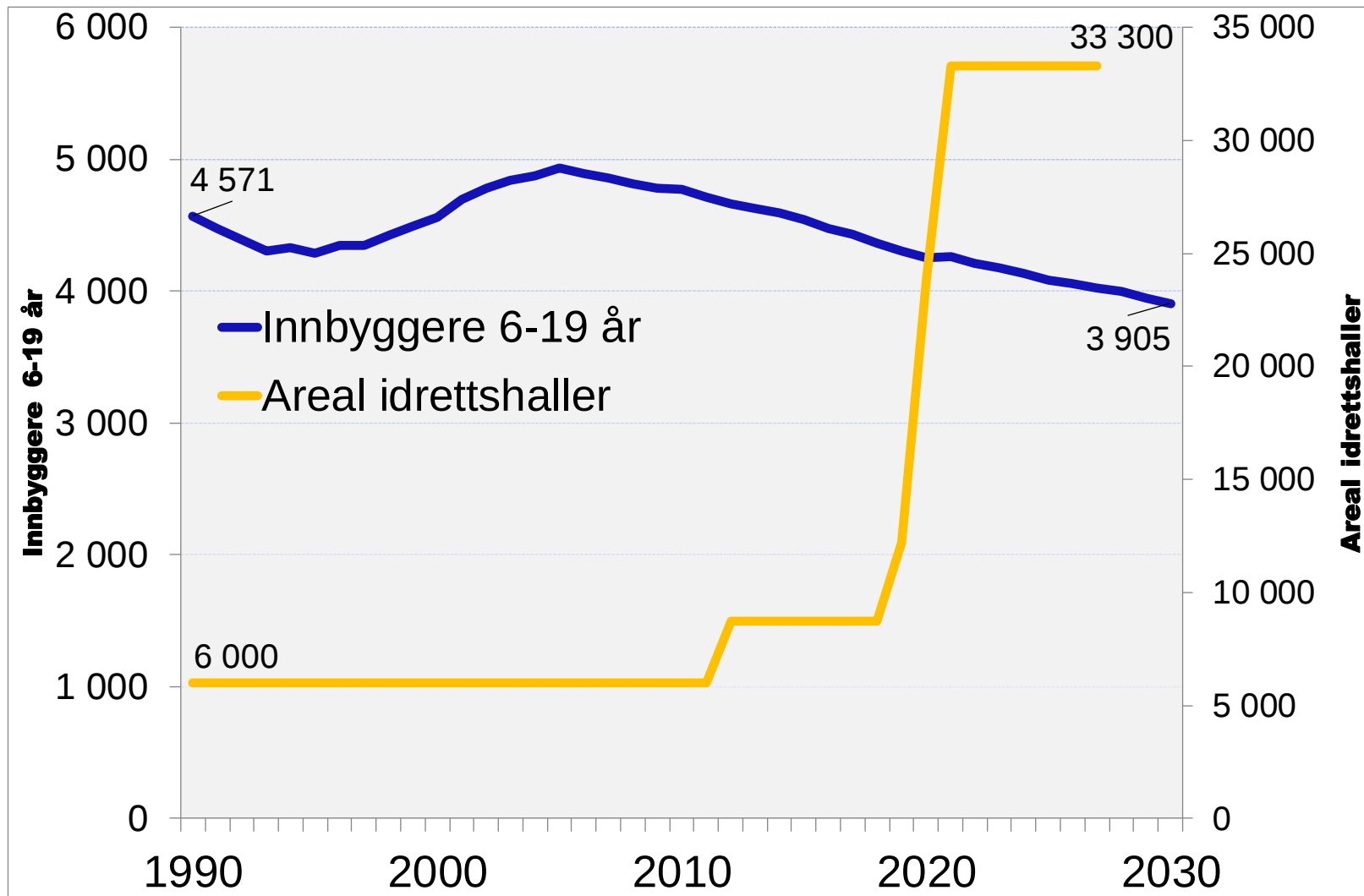
Investeringer

Investeringer 2008 – 2019 (2019-2023)

Bedre hall kapasitet

Brutto investeringer 2020 – 2023

Brutto investeringer: 1 627,7 mill. kr (1 387,4)

• Skolebygg:	602,5 mill. kr (517,0)
• Infrastruktur:	574,2 mill. kr (424,1)
• Herav flyplass 400 mill. kr	
• Vann- og avløp:	265,0 mill. kr (265,0)
• Øvrige investeringer:	73,1 mill. kr (71,2)
• Tilskudd kirkelig fellesråd:	45,5 mill. kr (45,5)
• Øvrige bygg:	39,6 mill. kr (36,8)
• Helse og omsorg	27,8 mill. kr (27,8)

Finansiering investeringer 2020 – 2023

Finansiering : 1 635,7 mill. kr

- **Låneopptak:** **888,8 mill. kr (671,2)**
 - Herav selvfinansierende lån: 255,4 mill. kr
- **Egenkapital:** **522,1 mill. kr (521,6)**
 - Overført fra drift: 50 mill. kr (198,5)
 - Fondsbruk: 472,1 mill. kr (323,1)
- **Inntekter:** (tilskudd, mva. komp. mv.) **224,8 mill. kr (202,5)**
- Avsetninger til fond **- 8,0 mill. kr**

Økt driftskonsekvens i 2023: 27,9 mill. kr (17,9)

(renter og avdrag som finansieres av frie inntekter)

Økonomisk bærekraft 2023

<i>Måltall</i>	<i>Mål</i>	2023	<i>Avvik i %</i>	<i>Avvik i kr</i>
Netto driftsresultat	3,0	2,3	0,7	16
Disposisjonsfond	8,0	6,5	1,5	34
Netto lånegjeld	75,0	104,6	29,6	652
Samlet bærekraftavvik				702

Rana vil ha en ubalanse i 2020 og videre fremover jf. kommunens handlingsregler for bærekraft.

<i>Måltall</i>	<i>Mål</i>	2023	<i>Avvik i %</i>	<i>Avvik i kr</i>
Netto driftsresultat	3,0	2,3	0,7	16
Disposisjonsfond	8,0	6,5	1,5	34
Netto lånegjeld	75,0	94,6	19,6	431
Samlet bærekraftavvik				481

Omstillingsbehov og prioriteringer

	2021	2022	2023	2024
Omstilling vedtatt økonomiplan	20	27,5	35	
KST vedtak	11	12	12	
Nye konsekvens justeringer finans	6	7	6	
Nye tiltak/behov	-	-	-	-

Sum rammetilpasning tjenester

2021	2022	2023	2024
37 (20)	46 (27,5)	53 (35)	52

Styrking av økonomisk soliditet og bærekraft etter flyplassinvesteringen forutsetter:

- Krav til NDR på for å gi årlig overskudd til oppbygging av disposisjonsfond.
- Tjenester som leverer innenfor reduserte driftsrammer som garantist for overskuddet.
- Økt effektivitet i tjenestene.
- Stabile statlige og lokale rammevilkår jf. usikkerhet.
- At kommunal drift prioriteres og at eksternt engasjement tones ned.
- Investeringer på et minimum i en periode.